

V.I.Lenin - “Ulusal-Kültürel” Özerklik

Lenin'in kaleme aldığı bu makale ilk kez Za Pravda'da 28 Kasım 1913'de yayınlandı.

“Ulusal-kültürel” özerklik (ya da “ulusal gelişme özgürlüğünü güvenceye alacak kurumların kurulması”) denilen programın ya da planın özü, her milliyet için okulların ayrılmasıdır.

Açık ve gizli bütün milliyetçiler (Bundçular dahil) bu gerçeği ne kadar çok çarpıtmaya girişirlerse, biz bu gerçeğin üzerinde o kadar direnmeliyiz.

Her ulus, kendi bireylerinin oturduğu yere bakılmaksızın (toprağa bakılmaksızın, “toprak-dışı” özerklik terimi buradan gelir), ulusal-kültürel işleri yöneten, resmi olarak tanınmış birleşik bir birliktir. Bu işlerin en önemlisi eğitimidir. Her yurttaşın özgürce, oturduğu yere bakılmaksızın, kendisini kaydettirmesine izin verilerek ulusun bileşiminin belirlenmesi, okulların milliyetlere göre ayrılmasında mutlak bir kesinliğin ve mutlak bir tutarlığın güvenceye alınmasını sağlar.

Sorulması gereken soru: böyle bir bölünmeye, genel olarak demokrasi açısından ve özel olarak proleterlerin sınıf mücadelesinin yararları açısından izin verilebilir mi?

Böyle bir soruya, hiç duraksamaksızın, kesinlikle izin verilemez diye yanıtlamak için, “ulusal-kültürel özerklik”in özünün açıkça kavranması gerekir.

Uzun bir süre bir tek devlet içinde yaşayan ayrı uluslar, milyonlarca, milyarlarca ekonomik, yasal ve toplumsal bağlarla birbirlerine bağlıdırlar. Eğitim, bu bağlardan ayrı tutulabilir mi? Bund'un klasik ve kesinlikle saçma formülüne göre, devletin “yasal yetki alanının dışına” çıkartılabilir mi? Eğer tek bir devlet içinde yaşayan değişik uluslar ekonomik bağlarla bağlıysalar, o zaman onları sürekli olarak “kültürel” ve özellikle eğitim konusunda bölmeye kalkışmak saçma ve gerici olacaktır. Tersine, eğitim konusunda ulusların birleşmesi için çaba gösterilmelidir, öyle ki, okul, onları gerçek yaşamda yapılanlara hazırlamalıdır. Günümüzde görüyoruz ki, ayrı ulusların sahip oldukları haklar ve gelişim düzeyleri eşitsizdir. Bu koşullar altında, okulları milliyetlere göre ayırmak, fiilen ve kaçınılmaz olarak en geri ulusların koşullarını daha da kötüleştirir. ABD'nin eski köleci Güney'inde hala siyah çocuklar ayrı okullara giderler; buna karşılık Kuzeyde beyaz ve siyah çocuklar aynı okula giderler. Yakın zamanda Rusya'da “Yahudi okullarının ulusallaştırılması”, yani Yahudi çocukların diğer milliyetlerin çocuklarından ayrı okullara gitmeleri planı önerilmiştir. Bu planın kökeninin, en gerici Purişkeviç çevrelerde olduğunu

söylemek bile gereksizdir.

Kişi hem demokrat ve hem de okulların milliyetlere göre ayrılması ilkesinin savunucusu olamaz. Dikkat edilsin: şu an, konuyu genel demokratik (yani burjuva-demokratik) bakış açısından tartışıyoruz.

Proleterlerin sınıf mücadelesinin bakış açısından, okulların milliyetlere göre ayrılmasına daha kesin olarak karşı çıkmalıyız. Belli bir devletin içindeki tüm ulusların kapitalistleri, hangi ulustan olduklarına bakmaksızın doğrudan işçilere karşı anonim şirketlerde, kartellerde, tröstlerde, imalatçılar birliklerinde vb. çok sıkı ve çok yakından birleştiklerini bilmeyen var mı? Herhangi bir kapitalist girişimdeki -büyük işyerlerinden, madenlerden, fabrikalardan, kapitalist ticari kuruluşlardan tarım çiftliklerine kadar- işçilerin, her zaman ve istisnasız olarak gördüğümüz gibi, uzak, barışçıl ve uyuklayan köylere göre çok değişik milliyetlerden olduğunu kim bilmez ki?

Gelişmiş kapitalizmi en iyi tanıyan ve sınıf mücadelesinin psikolojisini daha derinden kavrayan kent işçileri -bunu yaşayarak öğrenirler ya da belki de ana sütüyle birlikte emerler-, böylesine işçiler, okulların milliyetlere göre ayrılmasının, sadece zararlı bir tasarım olduğunu değil, aynı zamanda kapitalistlerin düpedüz sahtekarca dolandırıcılığı olduğunu içgüdüsel olarak ve kaçınılmaz biçimde anlarlar. İşçiler, böylesi bir düşüncenin savunulmasıyla parçalanabilir, bölünebilir ve zayıflayabilir; ve normal insanların okullarının milliyetlere göre ayrılmasıyla bu durum daha da artabilir. Çocukları zengin özel okullara giden ve özel olarak tutulmuş öğretmenlere sahip olan kapitalistler, hiçbir biçimde “ulusal-kültürel özerklik”le bölünme ya da zayıflama tehdidi altında değillerdir.

Aslında, “ulusal-kültürel özerklik”, yani eğitimin milliyetlere göre kesin biçimde tam ve sürekli olarak bölünmesi, kapitalistler tarafından değil (çünkü onlar şimdilik işçileri bölmek için daha kaba yöntemlere başvuruyorlar), Avusturya’nın oportünist, hamkafa aydınları tarafından keşfedilmiştir. Karışık nüfuslu demokratik Batı-Avrupa ülkelerinin hiç birisinde bu dahice hamkafa ve milliyetçi düşüncenin izi bile yoktur. Umutsuzluk içindeki küçük-burjuvazinin bu düşüncesi, sadece Doğu-Avrupa’da, tüm kamusal ve siyasal yaşamın dil konusundaki rezil, küçük kavgalarla (daha da kötüsü, sövgü ve dalaşmalarla) engellendiği geri, feodal, dinci, bürokratik Avusturya’da ortaya çıkabilirdi. Kediyle köpek anlaşamadığına göre, en azından, tüm ulusları, eğitim adına “ulusal birimler” içinde kesin biçimde tam ve sürekli olarak birbirinden ayıralım! Bu aptalca “ulusal-kültürel özerklik” düşüncesini yaratan psikoloji böyledir. Enternasyonalizminin bilincinde olan ve yüce tutan proletarya, arı milliyetçiliğin bu saçmalığını asla kabul etmeyecektir.

Bu “ulusal-kültürel özerklik” düşüncesinin, Rusya’da, önce sadece tüm Yahudi burjuva partileri tarafından, daha sonra değişik milliyetlerin küçük-burjuva sol-narodnik partilerinin konferansı (1907’de) tarafından ve son olarak da marksizme yakın grupların

küçük-burjuva oportünist unsurları, yani Bundçular ve tasfiyeciler tarafından (tasfiyeciler, böylesine açıkça ve kesin bir şey yapmakta da ürkektirler) kabul edilmesi rastlantı değildir. Devlet Duması'nda sadece milliyetçilik mikrobu bulaşmış yarı-tasfiyeci Çhenkeli ve küçük-burjuva Kerenski'nin "ulusal-kültürel özerklik"i savunan konuşmalar yapması da rastlantı değildir.

Genel olarak, bu sorunda tasfiyecilerin ve Bundçuların Avusturya'ya yaptıkları göndermeleri okumak oldukça eğlendiricidir. Her şeyden önce, çok-uluslu ülkelerin en geri olanı model olarak alınmaktadır? Bu, asıl olarak Fransa, İsviçre ve Amerika gibi ileri ülkeleri değil de, Prusya ve Avusturya gibi geri ülkeleri bir anayasa modeli olarak alan kötü Rus liberallerinin, Kadetlerin tarzıdır.

İkinci olarak, Avusturya modeli alındıktan sonra, Rus milliyetçi hamkafaları, yani Bundçular, tasfiyeciler, sol-narodnikler vb., bu modeli daha da kötü biçimde değiştirmişlerdir. Bu ülkede, propaganda ve ajitasyonlarında bu "ulusal-kültürel özerklik" planını temel ve birincil olarak kullananlar Bundçulardır (ve Bundçuların her zaman farkında olmaksızın izledikleri tüm Yahudi burjuva partileri); yine de, Avusturya'da, bu "ulusal-kültürel özerklik" düşüncesinin kökeni olan bu ülkede, bu düşüncenin babası Otto Bauer, "ulusal-kültürel özerklik" in Yahudilere uygulanamayacağını tanıtlamak için kitabında özel bir bölüm ayırmıştır!

Bu, toprak-dışı ulusal özerklik planından (kendi toprağına sahip olmayan) tek toprak-dışı ulusu dışta tutan Otto Bauer'in ne kadar tutarsız olduğunu ve kendi düşüncesine ne kadar az inandığını, uzun söylevlerden daha net olarak tanıtıyor.

Bu da, Bundçuların, Avrupa'dan modası geçmiş planları nasıl ödünç aldıklarını, Avrupa'nın yanılıklarını çoğalttıklarını ve onları saçmalık noktasına kadar "geliştirdiklerini" gösteriyor.

Gerçek şu ki -bu da üçüncü nokta-, Avusturya sosyal-demokratları Brünn Kongrelerinde (1899) önerilen "ulusal-kültürel özerklik" programını reddetmişlerdir. Onlar, sadece ülkenin ulusal olarak sınırlanmış bölgelerinin birliğine ilişkin uzlaşmacı bir öneriyi benimsemişlerdir. Bu uzlaşma, ne toprak-dışılığa ilişkin, ne de eğitimin milliyetlere göre ayrılmasını ilişkin bir şey getirmez. Bu uzlaşmaya uygun olarak, (kapitalist olarak) en ileri, çok nüfuslu merkezlerde, kasabalarda, fabrikalarda ve maden bölgelerinde, geniş kırsal malikanelerde vb., her bir milliyet için kurulmuş ayrı okullar yoktur.

Rus işçi sınıfı, bu gerici, zararlı, küçük-burjuva milliyetçi "ulusal-kültürel özerklik" düşüncesiyle savaşmaktadır ve savaşmayı da sürdürecektir.